

kende en waardeerde en niet meewerkte aan de onzinnige verdachtmakingen die alhier — helaas — de repressie hebben bedorven en gekenmerkt.

Wij zullen hem nog lang dankbaar gedenken en als levend voorbeeld blijven eren, want een groot landgenoot is ons ontvallen.

P. V.

BOEKBESPREKINGEN

Otto SCHUMANN-INGOLSTADT. — **Morphium. Lebensroman des Entdeckers Friedrich Wilhelm Sertürner.** — 1955. Deutscher Apotheker-Verlag. Stuttgart. — 260 blz. Pr. geb. linnen 10,80 DM.

Nog een schattig en kunstig uitgegeven boekje, dat als kerst- of nieuwjaarsgeschenk gelukkige bezitters vinden zal.

O. S c h u m a n n geeft ons hier de geromanceerde levensbeschrijving van de ontdekker der morphine. Hij schildert de jonge apothekershulp die het « Principium somniferi » afscheidde en hoe hij, zoals alle grote vorsers zonder ophouden strijden moest om zijn doel te bereiken. Smartelijke ontgoochelingen en zwaar persoonlijk lijden, schijnen op grond van historische bewijsstukken het lot van deze ontdekker vergald te hebben.

De kleine wereld zijner omgeving en de pharmacie van zijn tijd worden kleurrijk geschetst naast de krachtige persoonlijkheid van de wetenschappelijke vorser, die het eerste alcaloïde aan de chemie schonk.

Nu men pas verleden jaar in Paderborn de 150ste verjaring van de ontdekking van morphine door Sertürner gevierd heeft en dit feit bovendien in een voortreffelijk brochure'tje uitgegeven door de « Internationale Gesellschaft für Geschichte der Pharmazie » onlangs herdacht werd, mag men verwachten, dat voor Sertürner's biographie allerwegen belangstelling zal bestaan. S c h u m a n n ' s roman zal dan ook de liefhebbers van pharmacohistorie welkom zijn en door vele apothekers met belangstelling gelezen worden. Wij wensen dit mooie boekje veel succes.

P. V.

Paule FOUGÈRE, Dr. en pharmacie. — **Grands Pharmaciens.** — Edition Corrèa, Buchet, Chastel. Paris 1956. — 366 p. — Pr. ing. niet aangegeven.

In de reeks « Les Grandes Professions Françaises. Collection d'Anthologies dirigées par Ch. Braibant » geeft Dr. pharm. Paule Fougère ons een overzicht van het leven en het werk van 19 beroemde apothekers vanaf Nicolas Houel (152?-1587) tot Ernest Fourneau (1872-1949).

Dat Dr. P. Fougère zich voor het leven en de omgeving van een plichtgetrouwe stille pharmacie interesseerde wisten wij reeds door een levendige schildering van zijn dagelijks werk in het Parijse weekblad « Le Figaro littéraire » waarin wij ook deze bloemlezing aangekondigd zagen. — Een bloemlezing is het inderdaad, want de schrijfter geeft eerst een overzichtelijk levensbericht van

de behandelde persoon en daarna een kenmerkende tekst uit zijn geschreven werk, waaruit blijkt dat deze groten onder de Franse apothekers niet alleen helder dachten en schreven — en er wordt terecht weer eens over de fameuze « clarté française » gesproken — maar ook literair bequaafd waren en blijk gaven van hoogstaande ontwikkeling en culturele standing.

Buiten de twee reeds genoemden komen de volgende gekende namen aan de beurt: Moÿse Charas (1619-1698), Nicolas Lémery (1645-1715), Guillaume-François Rouelle (1703-1770), Antoine Baumé (1728-1804), Jacques-François Demachy (1728-1803), Antoine-Augustin Parmentier (1737-1813), Louis-Joseph Proust (1754-1826), Nicolas Vaquelin (1763-1829), Charles-Louis Cadet de Gassicourt (1769-1821), Antoine-Germain Labarraque (1777-1850), Pelletier & Caventou (1788-1842) (1795-1877), Zacharie Roussin (1827-1894), Marcellin Berthelot (1827-1907), Emile Bourquelot (1851-1921), Henri Moissan (1852-1907), Charles Mourou (1863-1929). Zoals men ziet is het een indrukwekkende reeks van mannen waarvan de meeste een beslissende rol gespeeld hebben in de ontwikkeling van de chemie. Men zou waarschijnlijk een even waardige reeks kunnen vinden onder diegenen die meer botanisch of biologisch georiënteerd waren.

Uit de lijst der geraadpleegde werken en ook uit de tekst zelf blijkt dat Schrijfster zich zeer goed heeft weten te documenteren en de gekozen anthologie laat ons als het ware persoonlijk contact nemen met leven en werk van deze groten, waarvan vaak ook de zwakke menselijke zijde belicht wordt. Aldus vernemen wij b.v. dat de grote Baumé listig tot zijn doel wist te komen en de eerbewijzen mispreeft, maar ook een jaloerse en onverbidde-lijke echtgenoot was, die zijn vrouw afranselde en bij de haren trok, haar zelfs in zijn slechtste buien verwijtende « de s'être prostituée à plus de cent mille hommes, soit avant, soit depuis le mariage » wat toch wel een beetje overdreven is, zodat Schrijfster opmerkt. Wij lezen er ook, hoe aardig Parmentier kon schrijven over « Des Avantages de la nourriture végétale sur la nourriture animale »; hoe Berthelot filosofeerde met

Renan en in zijn studie over « Les Origines de l'Alchimie » verbazende bewijzen van litteraire belesenheid geeft; hoe helder en sierlijk Moissan over zijn proeven over de synthese van diamant schreef; hoe Ch. Mourou in alle eenvoud oprecht en diep dacht over « Le Sentiment religieux et la Science » in een brief gericht tot « Le Figaro ».

P. Fougère heeft ons met dit werk een belangrijke bijdrage geleverd tot de geschiedenis van de farmacie, die ook de geschiedenis der wetenschappen van meer dan één zijde verrijkt en meer in het bijzonder de ontwikkeling der chemie belicht. Papier en inbinding zouden beter kunnen zijn — zoals dat met de meeste Franse boeken het ge-